

FinansdepartementetAdressater:
Se bilaga

Uppdrag att göra en översyn och analys av skatten på avfall

Regeringens beslut

Regeringen ger Skatteverket och Naturvårdsverket i uppdrag att gemensamt göra en översyn och analys av skatten på avfall.

Skatteverket och Naturvårdsverket ska i uppdraget:

- Analysera om skatten på avfall i dess nuvarande utformning på ett verkningsfullt och samhällsekonomiskt effektivt sätt styr i enlighet med avfallshierarkin och bidrar till en omställning till cirkulär ekonomi. Analysen ska beakta avfallsskattens omfattning, skattesats och avdragsmöjligheter samt hur skattens miljöstyrande effekt samverkar med annan lagstiftning och tillsyn på avfallsområdet.
- Analysera och beskriva för vilka avfallsströmmar och förfaranden skatten på avfall på ett ändamålsenligt sätt bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi.
- Analysera om det finns erfarenheter i Sverige och inom EU med miljövänligare avfallshanteringsalternativ samt avfallsförebyggande åtgärder för de avfallsslag som i dag omfattas av avfallsskattens undantag och avdrag eller om dessa undantag och avdrag fortfarande ingår i systemets art och natur och därför inte är att anse som statliga stöd i enlighet med Europeiska kommissionens statsstödsbeslut.
- Vid behov föreslå förändringar av avfallsskattens utformning.

- Beskriva konsekvenser av föreslagna ändringar och eventuella författningsförslag i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Myndigheterna ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Skatteverket och Naturvårdsverket ska senast den 1 juli 2026 lämna en gemensam redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet).

Bakgrund

Skatten på avfall infördes 2000 och syftar till att styra i enlighet med avfallshierarkin genom att motverka uppkomst av avfall och styra avfall från deponering mot annan hantering. Genom att belägga deponering med en ytterligare kostnad ska skatten styra i linje med avfallshierarkin.

Flera behandlingsmetoder och avfallsslag är undantagna från skatt på avfall. Principen för skattefrihet är att avfallsslag för vilka det under överskådlig tid inte finns några miljömässigt acceptabla alternativ till deponering och där möjligheterna att minska avfallsmängderna genom t.ex. processförändringar eller val av råvara är avsevärt begränsade, ska vara skattefria.

Europeiska kommissionen har i beslut den 25 maj 2004 (NN 161/2003) konstaterat att undantagen i lagen om skatt på avfall inte utgör statligt stöd, därför att undantagen ingår i systemets art och natur. Slutsatsen grundar sig i att det inte finns några tekniker som miljömässigt är att föredra framför deponering. Enligt beslutet ska Sverige följa upp utvecklingen av nya, miljövänligare alternativ till deponering och ändra lagen om avfallsskatt i enlighet med resultaten av en sådan uppföljning. För att följa statsstödsbeslutet bör en utvärdering göras av om det finns miljövänligare alternativ till deponering.

I samband med att skatten infördes beslutades bland annat om förbud mot deponering av brännbart och organiskt avfall. Det finns även en mängd andra regleringar på avfallsområdet i syfte att styra i linje med avfallshierarkin och mot en cirkulär ekonomi. En stor del av dessa regleras på EU-nivå och är införlivade i nationell lagstiftning. Förutsättningarna för skatten som styrmedel har därför förändrats sedan den infördes.

Samtidigt som skatten på avfall ska ge incitament till ökad återvinning genom att öka kostnaden för deponering, innebär den också att den ekonomiska vinsten ökar för oseriösa aktörer som kan erbjuda billigare alternativ till deponering, men som innebär en miljömässigt sämre hantering. Till exempel genom att avfallet i stället grävs ner. Organiserad illegal avfallshantering drivs på av stora potentiella vinster i kombination med låg upptäcktsrisk.

Behovet av en översyn av skatten på avfall har lyfts av både myndigheter, ett flertal utredningar och branschen.

Skälen för regeringens beslut

Omställningen till en cirkulär ekonomi har en stor potential att minska resursanvändningen och därmed begränsa klimat- och miljöpåverkan. Omställningen till en cirkulär ekonomi medför att mindre avfall uppstår och att mer avfall kan användas som en resurs, med ett ökat värde. Omställningen till en cirkulär ekonomi kräver genomgripande förändringar av användning och hantering av material och resurser. Därför är det viktigt att styrmedel som ska ge incitament till hållbar resursanvändning är verkningsfulla och effektiva. Samtidigt behöver även andra aspekter vägas in, exempelvis möjligheten för oseriösa aktörer att utnyttja befintliga styrmedel för ekonomisk vinning.

Skatteverket och Naturvårdsverket får därför i uppdrag att göra en översyn av avfallsskatten och analysera skattens miljöstyrande effekt samt vid behov lämna nödvändiga författningsförslag. En sådan översyn ligger i linje med Sveriges åtagande enligt beslutet om statsstödsgodkännande. I uppdraget ingår att analysera för vilka avfallsströmmar och förfaranden som en skatt på deponering av avfall fortsatt på ett ändamålsenligt sätt bidrar till styrning mot en cirkulär ekonomi, med beaktande av de styrmedel som tillkommit sedan skatten infördes, pågående teknikutveckling samt arbetet mot illegal avfallshantering. Med förfaranden avses till exempel lagring under en längre tid utan syfte att slutförvara avfallet på platsen. Uppdraget utesluter inte att myndigheterna, om de ur miljöstyrningssynpunkt eller av samhällsekonomiska skäl bedömer det lämpligt, rekommenderar ett slopande av skatten.

På regeringens vägnar

Niklas Wykman

Tina Svensson

Kopia till

KN/CKS

Bilaga 1

Fortsättning adressater

Skatteverket 205 30 Malmö

Naturvårdsverket 106 48 Stockholm